

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 7, 2010

[Назад](#)[Головна](#)

УДК: 35.078.7

В.В. Шпачук,
к.держ.упр., доцент, Національна Академія статистики, обліку та аудиту

КРИЗА БАНКУ ТА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. В статті розглянуто особливості, ознаки та риси криз банківської системи, виділено категорії «криза банку» та «криза банківської системи» і надано їх тлумачення, здійснено типологізацію криз, виділено специфічні групи причин виникнення криз банківських систем та відповідні рівні суб'єктів управління, роль органів державного управління, фактори ідентифікації криз.

Аннотация. В статье рассмотрено особенности, признаки и черты кризисов банковской системы, выделено категории «криза банка» и «криза банковской системы», дано им определение, проведено типологизацию кризисов, выделено специфические группы причин возникновения кризисов банковских систем и соответствующие уровни субъектов управления, роль органов государственного управления, факторы идентификации кризисов.

Summary. In the article considered especially characteristics and features of the crises of the banking system, set aside the category «Crisis of a Bank» and «Crisis of a banking system», given its definition, defined different types of crises, allocated specific groups causes of crises banking systems and appropriate levels of Government, the role of public administration, identification of factors crises.

Актуальність проблеми. Важливість аналізу кризи банківської системи витікає не лише з особливостей функціонування банківської системи, а й з її значимості як для економіки та фінансової системи держави загалом, так і безпосередньо для кожного її суб'єкта. Тому гостро стоїть питання, по-перше, якісної діагностики банківської системи, передбачення ймовірних криз та мінімізації їх негативних наслідків для кожного суб'єкта економічних відносин, для гарантування економічної безпеки країни, по-друге, визначення ролі державних органів в цьому процесі, зважаючи на значний рівень державного регулювання банківської системи. Неможливо передбачити або спрогнозувати кризу банківської системи, визначити необхідний інструментарій і розробити будь-яку антикризову програму без якісного детального дослідження природи та сутності кризи, її характеристик, особливостей проявів та параметрів.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питанням дослідження та вивчення криз в банківських системах присвячено багато праць не лише вітчизняних, закордонних науковців і дослідників, але й фахівців світових фінансових організацій, таких, як Світовий банк або Міжнародний валютний фонд, які займаються розробкою антикризових програм та заходів для банківських систем різних країн. Особливу зацікавленість представляють праці Р. Дутагупта та П. Кашіна, Л. Левіна та Ф. Валенсії, Дж. Капріо, Д. Клінгбіла, Р. Хіта; В. Богомолова, А. Богомоловой, В. Глушенка, І. Ковзанадзе, О. Коренської, Е. Короткова, І. Кравченко, І. Ларіонової, А. Тавасієва, О. Терешенка, П. Труніна, Г. Юна; І. Бланка, О. Іваницької, В. Коваленко, В. Мішенка та інших, в яких досліджуються питання сутності кризи, причини та фактори виникнення, характеристики, інструментарій діагностики, попередження та подолання кризи.

Мета даної статті. На підставі дослідження природи та сутності кризи, визначення їх особливостей і характеристик, з урахуванням результатів досліджень криз банківських систем сформулювати визначення понять «криза банку» та «криза банківської системи», здійснити їх класифікацію, виділити причини їх виникнення, основні ознаки та особливості, суб'єктів управління, роль органів державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-які незначні негаразди навіть в певному банку можуть спричинити непередбачувані негативні наслідки в межах окремої банківської або соціально-економічної системи, макrorівні окремої держави, а зважаючи на значний рівень глобалізації фінансової системи – на міждержавному, регіональному рівнях тощо. Підтвердженням цього може бути не лише глобальна фінансова криза або криза банківської системи, що розпочалася у 2008 році, а й безліч інших криз, кількість яких останнім часом лише постійно зростає:

за період 1800–1933 років у світі було зафіксовано 14 криз банківських систем;

під час світової економічної кризи 1929–1933 років у США було закрито понад 9 тисяч комерційних банків [1, с. 96];

за період 1970–2007 років в майже 70 країнах було зафіксовано 124 криз банківських систем (з них 13 розпочалося в 1995 році), окремі з них мали системний характер. З зазначеної кількості криз 42 супроводжувалася валютною кризою, а 10 – валютною та борговою кризами (табл. 1). Крім того, протягом зазначеного періоду в світі відбулось 208 валютних криз і 63 кризи суверенного боргу.

Таблиця 1. Частота фінансових криз протягом 1970–2007 років, одиниць

Рік	Криза банківської системи	Подвійна криза	Потрійна криза
1970-1980	7	3	-
1981-1990	43	11	4
1991-2000	69	25	3

2001-2007	5	3	3
Усього	124	42	10

Джерело: [2, с. 56]

Зазначені вище дані засвідчують об'єктивність та закономірність такого явища як криза банківської системи. Об'єктивність криз банківських систем також підтверджується циклічним розвитком економіки. Дж. Кейнс в своїй праці «Загальна теорія зайнятості, відсотку та грошей» зазначав, що «в економічному циклі є характерна риса, а саме – криза» [3, с. 310].

На об'єктивності фінансових криз наполягає і російський учений В. Глушенко. Він зазначає, що «фінансова криза виконує такі основні функції:

- прояв прихованих (латентних) фінансових витоків, конфліктів елементів та/або етапів в функціонуванні фінансової сфери, ринків та у відновлювальному процесі;

- актуалізація процесу економічної діагностики причин фінансового конфлікту, дисгармонії в фінансовій сфері відновлювального процесу;
- розробка та реалізація заходів з відновлення гармонії в фінансових відносинах;
- масова селекція ефективних власників з точки зору соціально-економічної адекватності та якості управління фінансовими ризиками їх економічної діяльності;
- відновлення адекватності фінансових відносин у відновлювальному процесі рівню технологічного розвитку;
- оновлення фінансових, соціально-економічних умов та методів управління фінансовою та ринковою діяльністю у відновлювальному процесі;
- мінімізація сумарного фінансового збитку від кризи» [4, с.54-55].

Сформовані останнім часом підходи до визначення кризи в банківській системі як окремого поняття та її зміст засвідчують, що воно стало багатоаспектним і може значно відрізнятися залежно від предмета та цілей досліджень. В силу такого різномайття відсутній єдиний підхід, універсальне визначення кризи в банківській системі, яке б задовольняло практичні потреби органів державного управління, наглядових органів, менеджерів банківських установ в попередженні криз та розробці антикризових заходів.

На нашу думку, з усієї сукупності термінів, які пропонуються та використовуються різними науковцями необхідно виділити терміни «**криза банку**» та «**криза банківської системи**», як такі, що передбачають певну системність або наявність системи. Так, стосовно поняття «криза банку» слід зазначити, що банк є найважливішим елементом, з сукупності яких складається банківська система і низька ефективність якого може стати причиною проблем у інших банків, і тому певний інструментарій, який застосовується до банку органами державного управління, як елементу системи, для подолання кризи може бути екстрапольований на всю банківську систему. Крім того, хоча банк і є елементом банківської системи, але методи і механізми регулювання, контролю та нагляду за банком та банківською системою досить сильно відрізняються, а аналіз показників їх діяльності може свідчити про різні речі.

Застосування терміну «криза банківської системи» обумовлено наступним. Банківська діяльність передбачає постійну співпрацю банківських установ в процесі щоденної діяльності між собою, з центральним банком і з іншими кредитними або спеціалізованими установами. Тобто йдеться про взаємодію **в межах певної системи** (Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» банківська система України складається з Національного банку України та інших банків...) і ця взаємодія обумовлює синергетичний ефект. Криза одного або декількох банків може викликати або спричинити кризу банківської системи загалом.

Окремі автори також дотримуються думки щодо виділення саме цих термінів, але вони вважають, що «доцільно використовувати поняття "криза банківської системи", якщо йдеться про макроекономічний рівень національної економіки, та "криза банку" – про мікроекономічний» [5, с. 228]. Однак, такі межі використання зазначених понять суттєво звужують самі поняття, їх характеристики, сценарії можливих антикризових програм.

Необхідність та доцільність виділення саме таких понять також узгоджується з позицією окремих дослідників [6, с. 14], які виділяють два види банківських криз:

- «набіг на банки» (bank guns), який охоплює декілька окремих банків, в тому числі і великі національні банківські установи;
- «банківську паніку» (bank panics), коли кризові явища охоплюють не лише всю банківську систему, але і національну систему розрахунків та платежів (банківська паніка досить часто є наслідком «набігу на банки»).

Здійснений нами аналіз визначень кризи (табл. 2), що відбувається в банківській системі, дозволяє зробити такі висновки:

- у визначенні понять системної банківської кризи, банківської кризи або кризи в банківській системі переважно зазначається, що це стан банківської системи;
- криза в банківській системі, яка займає хоча б декілька банківських установ, є системною;
- у деяких визначеннях іде трактування даного поняття, спираючись на причини виникнення кризи та її ймовірні наслідки [7];
- окремі автори при визначенні банківської кризи або кризи в банківській системі здійснюють акцент на критеріях прояву та виникнення криз, суттєвих негараздах у діяльності банківських установ, певних показниках їх діяльності, погіршенні цих показників (наприклад: погіршення якості активів, зменшенні обсягів кредитування, рівня капіталу та ліквідності банку, скорочення депозитної бази тощо) [8-11].

Таблиця 2 . Визначення категорії «банківська криза»

Автори визначень	Визначення категорій «банківська криза», «системна банківська криза»
А. Тавасієв	Системна банківська криза – стрімке та масштабне погіршення якості діяльності великої кількості банків під впливом несприятливих факторів макроекономічного, інституційного, регулятивного та іншого характеру, що проявляється в нездатності значної кількості кредитних організацій, а нерідко і банківської системи в цілому виконувати свої об'єктивно необхідні функції в економіці, проводити базові та інші банківські операції і забезпечувати власний поступальний розвиток [12, с.20]
І. Ковзанадзе	Банківська криза – погіршення якості банківських активів, а також відповідне погіршення фінансових результатів діяльності великої кількості банків, виникнення у них проблем з ліквідністю під впливом кризових чинників у контексті системної банківської кризи [13, с.46]
В. Коваленко, О. Крухмаль	Банківська криза – це невід'ємна риса ринкової економіки, ... що призводить до паралізації платіжної системи, коливань курсу національної валюти, викликає загострення політичних обставин [14]
Дж. Капріо, Д. Клінгбіл	Системна банківська криза – це стан банківської системи, коли капітал більшості або всіх банків суттєво зменшується [15, с. 4]
Р. Дутагупта, П. Касін	Банківська криза – це стан банківської системи, викликаний сукупністю взаємопов'язаних потрясінь макроекономічного, валютного та фінансового характеру [7, с. 21]
Л. Левін, Ф. Валенсія	Системна банківська криза – ситуація, коли корпоративний та фінансовий сектори країни потерпають від значної кількості банкрутств, а фінансові інститути та корпорації постають перед значними труднощами щодо вчасних виплат за укладеними контрактами [16, с. 5]

Д. Кунт, Е. Детрагайхе	Системна банківська криза – це стан банківської системи, при якому значна частина банківського сектору стає неплатоспроможною або неліквідною і не спроможна продовжувати нормальну діяльність без підтримки монетарних або наглядових органів [16, с. 1381]
А. Степаненко	Криза банківської системи – ситуація, за якої система перестає виконувати свої ключові функції [17, с.78]
І. Зарицька	Банківська криза – це глибоке розбалансування банківської системи, що проявляється через неспроможність суб'єктів системи ефективно виконувати свої функції та супроводжується виходом фінансових параметрів економічних процесів [18, с. 21]

Отже, враховуючи зазначене вище, вважаємо:

- **криза банку** – це небезпечна, загрозна діяльності банку ситуація, яка виражається в неспроможності його власників та керівництва забезпечити стійкість установи, виконання вимог регулюючих органів і власних зобов'язань;

- **криза банківської системи** – це об'єктивне стресове явище банківської системи, проявами якого є порушення сталості банківської системи, нездатність та неспроможність суб'єктів системи дотримуватись обов'язкових вимог банківської діяльності, виконувати покладені на них функції та взяті зобов'язання, що вимагає узгоджених ефективних дій органів державного управління та власників і менеджменту банківських установ.

Досліджуючи причини та фактори виникнення криз банку та банківської системи, слід зазначити, що вони в своїй більшості переважно є подібними, хоча можуть суттєво змінюватися, призводити до різних наслідків, мати різні масштаби, тривалість, форми прояву тощо. Так, Дж. Капріо та Д. Клінгбіл на підставі досліджень криз банківських систем, які відбулись у 29 країнах протягом 1980-1995 років, виділили ряд факторів, що мали вплив на розвиток кризових явищ в банківських системах, та визначили суттєвість їх впливу (табл. 3).

Р. Дутагупта і П. Касін на підставі аналізу 50 криз банківських систем [7, с. 4], які відбулись протягом 1990-2005 років в розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, виокремлюють наступні причини виникнення криз банківських систем:

- макроекономічна нестабільність, що виражається у знеціненні активів, зростанні інфляції, низькому зростанні рівня експорту;
- низький рівень прибутковості банків внаслідок низького рівня відсоткових доходів, спричиненого скороченням спреду між кредитними та депозитними ставками;
- високий рівень валютного ризику в поєднанні зі значною доларизацією пасивів та низьким рівнем ліквідності банків.

Таблиця 3. Ступінь впливу різноманітних факторів на розвиток кризових явищ в банківському секторі

Фактори криз в банківських системах	Частка обстежених країн, де даний фактор відіграв головну роль в розвитку кризи банківської системи, %
Недоліки в регулюванні та нагляді	90
Недоліки в менеджменті банків	69
Погіршення умов торгівлі	69
Економічний спад	55
Політичне втручання	40
Кредити афілійованим особам	31
Спекулятивні операції	24
Шахрайство	21
Кредитування державних підприємств	21
«Голандська хвороба» ^[1]	14
Відток капіталів	7
Недоліки судової системи	7
Активне вилучення вкладниками депозитів з банку	7

Джерело: [15]

А. Тавасів пропонує поділяти причини, за яких може виникнути криза банківської системи, на 2 рівня: безпосередні (поверхневі) та глибинні причини. Серед найважливіших причин кризи банківської системи він виділяє такі [12, с.27-28]:

- макроекономічні дисбаланси;
- неадекватна макроекономічна політика влади;
- фінансова нестабільність в країні;
- неадекватна політика та практика регулювання діяльності кредитних організацій;
- неадекватна політика національного підприємництва по відношенню до вітчизняного банківського сектору;
- низький рівень довіри населення до фінансової та банківської систем.

В. Коваленко і О. Крухмаль в своїй праці «Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи» [14] виділяють наступні причини:

- фінансова глобалізація;
- зменшення обсягів виробництва, погіршення платоспроможності підприємств – позичальників;
- надмірна кредитна експансія під час тривалого економічного підйому;
- вплив інфляції на банківський сектор;
- різке коливання товарних цін, цін на фінансові активи процентних ставок;
- вплив зовнішньоекономічних чинників;
- недосконалість нагляду та регулювання банківської системи.

Російські дослідники М. Малютіна та С. Парілова [20] зазначають, що джерелом виникнення проблем в банківській системі можуть бути не стільки макроекономічні негаразди, скільки безвідповідальна поведінка самих банків (тобто мають місце недоліки в управлінні), яка при невтручанні або неякісному нагляді з боку наглядового органу призводить до значної кількості порушень та недоліків в діяльності банків, що робить банківську систему більш уразливою до

макроекономічних шоків.

На підставі порівняння причин, які виділяють Дж. Капріо та Д. Клінгбіл і Р. Дутагупта та П. Касін на основі аналізу криз банківських систем різних періодів (1980-1995 та 1990-2005 років відповідно), можна переконалися, що не відбулось радикальної зміни основних причин. Такий висновок підтверджується і ретельним аналізом причин, що виділяють інші науковці та дослідники, безпосередньо результатами аналізу криз банківських систем, хоча мають місце певні специфічні причини виникнення цих криз, які обумовлені особливостями конкретної країни або банківської системи.

Водночас, на нашу думку, ці причини за ознакою управлінського впливу можна поділити на три великі групи (рис. 1):

- макроекономічні причини;
- регулятивні причини;
- управлінські причини.

Рис. 1. Групи специфічних причин виникнення кризи банківської системи

Визначення груп специфічних причин виникнення криз банківської системи дозволяє виділити і три управлінські рівні (рис. 2), кожному з яких відповідають різні суб'єкти, дії або бездіяльність яких може спричинити кризу:

- макрорівень;
- мезорівень;
- мікрорівень.

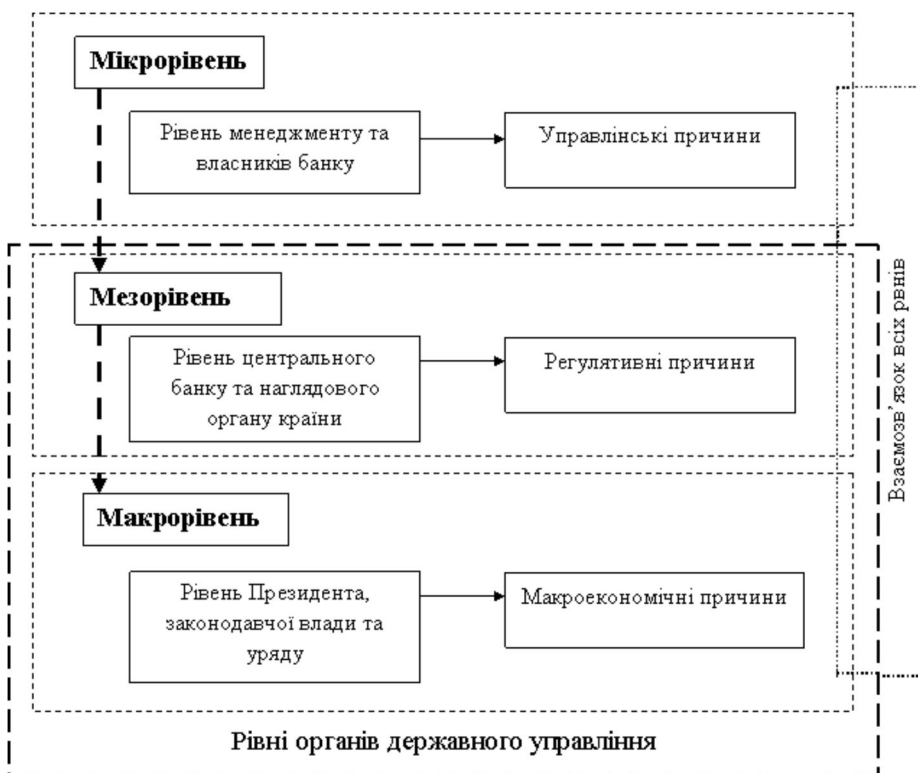

Рис. 2. Рівні суб'єктів управління відповідно до специфічних причин виникнення криз в банківській системі

Як видно з рис. 2, макрорівень та мезорівень є рівнями лише органів державного управління, в той час як мікрорівень – переважно рівень недержавного управління, зважаючи на те, що власниками банківських установ в більшості є приватні власники, і в меншій мірі – органів державного управління або державних службовців (наприклад: у разі необхідності застосування до банку певних заходів з боку органів державного управління або якщо одним із власників банку виступає держава).

Для того щоб розглянути характеристики та ознаки кризи банківської системи вважаємо за необхідне першочергово виділити фактори, за якими зазначена криза може бути ідентифікована державними органами. Спираючись на аналіз світового досвіду та узагальнюючи результати досліджень цього питання, з усієї сукупності таких факторів, які виділяються науковцями та дослідниками криз банківських систем, можна виокремити і три групи факторів відповідно: макроекономічні, мезорівневі, макрорівневі фактори.

Серед макроекономічних факторів можна виділити:

- темпи економічного зростання;
- показники платіжного балансу (реальний ефективний курс, розміри експорту та імпорту тощо);
- грошові індикатори;
- рівень державного боргу тощо.

Серед мезорівневих факторів можна виділити:

- рівень менеджменту банківської системи;
- частка проблемних, нестандартних та негативно класифікованих активів в банківській системі;
- розмір капіталу банківської системи;
- розмір прибутків/збитків банківської системи;
- введення в банки тимчасових адміністрацій та ліквідаторів;
- стан ліквідності банківської системи тощо.

Серед мікрорівневих факторів можна виділити:

- рівень менеджменту банку;
- частка проблемних, нестандартних та негативно класифікованих активів банку;
- розмір капіталу банку та спроможність акціонерів його підтримувати на необхідному рівні;
- розмір прибутків/збитків банку;
- стан ліквідності банку тощо.

Слід зазначити, що встановити чіткі граничні значення (межі) навіть кількісних факторів, за якими можна ідентифікувати настання кризи банківської системи, досить важко. Всі встановлені межі, параметри можуть бути лише ймовірними, умовними орієнтирами, адже індикатори суттєво залежать від економічних особливостей та умов, рівня розвитку економіки. Однак, визначення та встановлення певних меж необхідно як при попередженні криз банківських систем, так і при розробці програм, антикризових заходів щодо їх подолання. Досить поширеним є використання різними науковцями та дослідниками параметрів індикаторів криз банківських систем при здійсненні їх класифікації, а інколи і при визначенні самого поняття.

Важливість класифікації криз банківських систем пов'язана з необхідністю, по-перше, систематизації отриманих раніше матеріалів, результатів та висновків; по-друге, диференціації підходів та інструментарію при розробці превентивних заходів, механізмів та програм антикризового управління; по-третє, вдосконалення регулятивної та наглядової функцій органів державного управління. Більшість науковців, дослідників, фінансових інститутів, виділяють такі основні ознаки класифікації криз банківських установ:

- форма прояву;
- рівень прояву;
- масштаб поширення;
- ступінь ураження економіки;
- тривалість протікання;
- жорсткість наслідків.

Окремі науковці виділяють додаткові ознаки криз банківської системи:

- склад;
- географічне поширення;
- віддаленість наслідків;
- характер та причини виникнення тощо.

На наш погляд, на підставі узагальнення результатів класифікації ознак криз банківських систем, можна виділити ряд основних, найбільш поширених ознак, характеристик і на їх основі здійснити типологізацію криз банківських систем (табл. 4).

Таблиця 4 . Типологізація криз банківських систем

Критерій типологізації криз	Види криз банківських систем
- за масштабом поширення	Системна – охоплює більшість установ банківської системи країни
	Локальна (групова) – охоплює окремі сектори банківської системи країни або окремі регіони країни
	Часткова (одинична) – охоплює окремі, одиничні установи банківської системи країни
- за рівнем прояву	Світовий – має глобальний, складний характер і охоплює банківські системи та національні економіки більшості основних країн світу
	Макрорівень – розповсюджується на всю банківську систему, економіку країни
	Мікрорівень – розповсюджується на обмежену кількість банків, не має суттєвого поширення ні за масштабом, ні за глибиною наслідків
- за географічним поширенням	Світова – має глобальний, складний характер і охоплює банківські системи та національні економіки країн більшості основних регіонів світу
	Регіональна – охоплює банківські системи країн певного регіону, може бути спричинена схожими причинами, мати подібні ознаки та наслідки

	Локальна (місцева) – охоплює банківську систему окремої країни, діє в межах національного масштабу, зумовлена, переважно, внутрішніми макроекономічними чинниками та факторами
- за складом	Складна – розповсюджується на інші системи, може супроводжуватись іншими кризами (валютною кризою, кризою суверенного боргу тощо) Проста – характеризується потрясіннями та негативними наслідками лише в банківській системі
- за тривалістю	Довгострокова – характеризується значною тривалістю, складністю та наслідками, часто спричиняється недоліками в управлінні Короткострокова – характеризується відсутністю значних складнощів та можливістю їх швидкого подолання
- за віддаленістю наслідків	Стратегічна – спричинена недоліками та прорахунками в визначенні стратегічних, довгострокових цілей та завдань, є тривалою часі і призводить до значних втрат, що може мати необоротний характер Тактична – викликана недоліками в вирішенні основних нагальних завдань в короткостроковому періоді, що можуть спричинити короткострокове порушення стабільності, втрату прибутку Платоспроможності – короткострокова втрата здатності виконувати власні зобов'язання через недоліки та прорахунки в оперативному управлінні
- за жорсткістю та глибиною наслідків	Жорстка (руйнівна) – супроводжується тривалою, глибокою рецесією, яка може мати руйнівний характер для різних суб'єктів банківської системи Легка, неглибока – є нетривалою, з несуттєвими негативними наслідками, характеризується легкою керованістю, може бути передбачена
- за відкритістю, формою прояву	Явна (відкрита) – має відкритий характер, легко викривається, примітно протікає, проявляється у вигляді кількісних та якісних кризових параметрів банківської системи Латентна (прихована) – має прихований характер, що робить її досить небезпечною, і може проявлятися у випадку суттєвих протиріч, проблем та недоліків, неспроможності банків виконувати свої функції
- за ступенем передбачуваності	Передбачувана – закономірне, прогнозоване, регулярне явище, що настає як певний етап циклу, функціонування або розвитку банку, банківської системи Непередбачувана – несподівана, раптова, є наслідком певних форс-мажорних обставин, значних недоліків, прорахунків в управлінні
- за регулярністю прояву	Періодична – повторюється регулярно через певні проміжки часу, може мати однакові ознаки протікання Проміжна – характеризується не значною тривалістю, може перериватись на будь-якому етапі

Джерело: складено автором

Наведена класифікація дозволить більш системно підходити до питання державного управління кризою в банківській системі, розробці необхідного інструментарію та механізмів їхчасного виявлення та попередження, ефективного подолання та мінімізації негативних наслідків.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна зазначити, що криза банку або банківської системи, як і криза взагалі, є об'єктивними, закономірними явищами. При цьому, виділені нами категорії кризи банку та кризи банківської системи більш чітко характеризують особливості цих явищ, а також показують існуючий між ними взаємозв'язок. Не лише теоретичне, а й практичне значення має виділення автором: специфічних груп причин криз банківських систем; різних рівнів суб'єктів, дії або бездіяльність яких може стати причиною кризи і від якості яких буде залежати ефективність подолання криз та їх наслідків; роль органів державного управління, в особі відповідних структур або службовців, як при подоланні кризи на рівні окремо взятого банку, так і всієї банківської системи; десять основних критеріїв типологізації кризи банківської системи.

Здійснена нами типологія криз банківських систем, причин та факторів їх виникнення тощо повинна сприяти не лише кращому розумінню сутності та природи криз з боку органів соціального управління, і, передусім, органів державного управління різних рівнів, а й подальшій розробці ними превентивних заходів, програм, інструментарію та механізмів антикризового управління банками та банківською системою. І саме цей аспект є найбільш актуальним для подальшого вивчення та дослідження.

Використані джерела інформації:

1. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.
2. Luc Laeven, Fabian Valencia. Systemic Banking Crises: A New Database / International Monetary Fund // WP / 08 / 224. – 2008. – 78 p.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. — М.: Гелиос АРВ, 2002. – 352 с.
4. Глушенко В.В. Введение в финансовую кризисологию // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2009. – Вип. № 1 (2). – С.44-63.
5. Петик Л.О., Федорова С.В. Кризи банківської системи: характеристики та критерії класифікації // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.2. – С. 225-230.
6. Некоторые подходы к разработке системы индикаторов мониторинга финансовой стабильности / Дробышевский С.М. (рук.авт. коллектива) и др. – М.: ИЭПП, 2006. – 305 с.
7. Rupa Duttagupta, Paul Cashin. Anatomy of Banking Crises / International Monetary Fund // WP / 08 / 93. – 2008. – 37 p.
8. Edward J. Fridli. The Length and Cost of Banking Crises / International Monetary Fund // WP / 99 / 30. – 1999. – 32 p.
9. Demirgus-Kunt Asli, Enrica Detragiache. The Determinants of Banking Crises in Developing and Developed Countries / International Monetary Fund // SP Vol.45. – № 1. – 1998. – P. 81-109.
10. Giovanni Dell'Ariccia, Enrica Detragiache, Raghuram Rajan. The Real Effect of Banking Crises / International Monetary Fund // WP / 05 / 63. – 2005. – 30 p.
11. Dziobek Claudia, Ceyla Pazarbasioglu. Lessons from Systemic Bank Restructuring: A Survey of 24 Countries / International Monetary Fund // WP / 97 / 16. – 1997. – 29 p.
12. Тавасиев А.М. Антикризисное управление кредитными организациями. – М.: Изд-во "Юнити-Дана", 2006. – 480 с.
13. Ковзанадзе И.К. Роль денежно-кредитной политики в преодолении последствий банковских кризисов // Деньги и кредит. – 2003. – № 2. – С. 45-47.
14. Коваленко В.В., Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: Монографія. – Суми: УАБС НБУ. – 2007. – 198 с.
15. Caprio Gerard, Daniela Klingebiel. Bank Insolvencies: Cross-Country Experience / Policy Research Working Paper PRWP1620 / Washington, D.C.: World Bank. – 1996. – 42 p.
16. Demirgus-Kunt, Asli and Enrica Detragiache. Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation / Journal of Monetary Economics / Vol. 49. – 2002. – P. 1373-1406.
17. Степаненко А. Деякі аспекти антикризового управління банківською системою // Вісник КНТЕУ. – 2008. – № 3. – С. 77-84.
18. Зарицька І. Передумови та особливості прояву сучасної світової банківської кризи // Вісник НБУ. – 2009. – № 6 (160). – С. 20-29.

19. Забелина О. Российская специфика «Голландской болезни». – Вопросы экономики. – 2004. – № 11. – С. 35-40.

20. Малютина М., Парилова С. Поведение банков в условиях переходной экономики: причины чрезмерных рисков. Консорциум экономических исследований и образования – М.: Россия и СНГ. – 2001.

Стаття надійшла до редакції 12.07.2010 р.

[1] «Голандська хвороба» — негативний ефект укріплення реального курсу національної валюти на економічний розвиток держави внаслідок буму в окремому секторі економіки, як правило внаслідок відкриття родовища корисних копалин або зростанням цін на експорт добувних галузей [19].

ТОВ "ДКС Центр"